

Apel cu ocazia Zilei Internaționale a ONU pentru Susținerea Victimelor Torturii

26 iunie 2021, Chișinău, Republica Moldova

Către:

**Guvernul Republicii Moldova,
Parlamentul Republicii Moldova,
Președinția Republicii Moldova,
Instituțiile de aplicare a legii din Republica Moldova,
Instituțiile psihiatrice
Instituțiile sociale
Instituțiile internaționale
și Ambasadele acreditate în Republica Moldova**

În fiecare an, în toată lumea, la 26 iunie este marcată Ziua Internațională a ONU pentru Susținerea Victimelor Torturii. Cu această ocazie, organizațiile societății civile din Republica Moldova, vin cu un Apel adresat Guvernului, Parlamentului, Președinției, instituțiilor de aplicare a legii naționale, instituțiilor psihiatrice și sociale naționale, instituțiilor internaționale și Ambasadelor acreditate în Republica Moldova, constatând și solicitând următoarele:

Conform tratatelor internaționale la care este parte, Republica Moldova este obligată să creeze mecanisme eficiente de prevenire și eradicare a torturii, a tratamentelor inumane și/sau degradante, precum și să ofere victimelor remedii eficiente de reabilitare.

Republica Moldova este frecvent condamnată la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) pentru încălcarea art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) (interzicerea torturii, tratamentelor inumane sau degradante). Până la 1 iunie 2021, CtEDO a pronunțat 107 hotărâri de condamnare prin care a constatat 149 de violări ale art. 3 CEDO de către statul nostru. Majoritatea acestor violări se referă la aplicarea relelor tratamente și la investigarea defectuoasă a acestora de către reprezentanții statului (67), dar și la condițiile proaste de detenție (46).

Constatăm, că documentarea torturii și altor tratamente inumane și/sau degradante nu este întotdeauna efectuată eficient, ceea ce face dificilă investigarea cazurilor și atragerea la răspundere a vinovaților. Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) a recomandat transferarea serviciului medical din centrele de detenție în subordinea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Cu toate acestea, noul Plan Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului (PNADO 2018-2022), nu prevede măsuri nici pentru asigurarea independenței personalului medical din locurile de detenție, nici pentru reabilitarea victimelor torturii.

Respectarea drepturilor deținuților în instituțiile penitenciare din Republica Moldova rămâne a fi defectuoasă. Persoanele aflate în detenție se plâng de încălcarea drepturilor fundamentale. În unele cazuri, nu sunt luate măsuri eficiente pentru asigurarea dreptului la asistență medicală independentă, inclusiv investigații diagnostice în instituțiile medicale publice, care sunt necesare și pentru prescrierea corectă a tratamentului necesar. Deseori este invocată imposibilitatea transportării deținuților, întrucât escortarea necesită atât implicarea serviciilor suplimentare, personal și a mijloacelor de transport specializate. Iar pandemia cauzată de SARS-CoV-2 a agravat și mai mult situația deținuților, inclusiv accesul lor la asistența medicală.

Nevoile și problemele victimelor torturii și a familiilor

acestora sunt deseori trecute cu vederea. Drepturile victimelor sunt ignorate, iar reabilitarea comprehensivă a acestora nu a fost niciodată printre prioritățile instituțiilor statului. [Legea nr. 137 din 29 iulie 2016 privind reabilitarea victimelor infracțiunilor](#) nu oferă remedii suficiente și mecanisme clare pentru victime și nu este în deplină concordanță cu Convenția ONU împotriva torturii. Atât victimele directe ale torturii, tratamentelor inumane sau degradante, cât și cele indirecte (rudele apropiate) au nevoie de o reabilitare comprehensivă, pentru a-și putea trăi viața cu demnitate.

Cauza lui Andrei Brăguță, un tânăr de 32 de ani, care a murit aflându-se în custodia statului, în august 2017, unde a ajuns după un incident în trafic, se află în continuare pe masa judecătorilor. Subiectul a fost intens mediatizat după imaginile care au scandalizat opinia publică, în care Andrei Brăguță este lovit fără milă de colegii de celulă, iar gardienii din izolator par să nu facă nimic pentru a-i opri. Avocatul familiei Brăguța amintește că Guvernul Republicii Moldova urmează să implementeze recomandările Comitetului ONU împotriva Torturii formulate din anul 2017, pentru: a) instituirea de proceduri clare de comportament a poliției în situații similare, b) asigurarea unui nivel de asistență medicală în sistemul penitenciar, conform standardelor minime ale CPT, c) creșterea capacității de investigare a infracțiunilor de tortură de către procuratură și d) asigurarea justiției în cazurile de tortură. Până în prezent, evoluțiile sunt ne semnificative.

Condițiile de detenție din penitenciarele Republicii Moldova, în special în Penitenciarul nr. 13, nu corespund standardelor minime de prevenire și combatere a torturii, tratamentelor inumane sau degradante. Un nou penitenciar care să substituie Penitenciarul nr. 13 urma să fie construit, însă lucrările de construcție a acestuia nici nu au început. Penitenciarele din Moldova sunt într-o stare dezastruoasă și supra-populate,

inclusiv și din motivul aplicării excesive a arestării preventive. Autoritățile Republicii Moldova au fost atenționate de mai multe ori asupra faptului, că nu aplică forme alternative de prevenție, în situația condițiilor proaste de detenție. Calitatea hranei este determinată în principal de alocarea resurselor insuficiente pentru alimentarea deținuților

În sistemul penitenciar nu se duce o luptă eficientă cu subcultura criminală penitenciară în pofida cercetării și recomandărilor Consiliului Europei,^[1] precum și constatărilor și recomandărilor Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.² Ierarhia criminală și violența între deținuți sunt tolerate. Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante (în continuare "CPT") a atenționat în mai multe rapoarte o "particularitate veche" a sistemului penitenciar din Republica Moldova – o ierarhie informală și o subcultură bine stabilită, care duce la violență și intimidare în rândul condamnaților. Recent, Marea Britanie a refuzat extrădarea cetățenilor Republicii Moldova din cauza condițiilor de detenție proaste și a violenței între deținuți^[2]. Instanțele britanice au constatat că autoritățile Republicii Moldova nu-și respectă promisiunile de plasare a persoanelor extrădate în condiții de detenție decente și fără riscul ca aceștia să fie supuși violenței în sistemul penitenciar.

[Strategia de dezvoltare a sistemului penitenciar pentru anii 2016–2020](#), care are ca scop definirea unui cadru strategic simplu și funcțional, pentru soluționarea problemelor actuale și diminuarea efectelor acestora asupra deținuților, precum și reafirmarea rolului său în sistemul general al justiției, nu a fost implementată pe deplin din varii motive, inclusiv lipsa de suport financiar. Un nou document strategic încă nu a fost elaborat.

Referitor la impunitate: este regretabil că în contextul [evenimentelor din aprilie 2009](#), nici un ofițer de poliție nu a executat o pedeapsă privativă de libertate. Este grav că unii dintre cei împotriva cărora a fost deschisă o procedură penală și mai târziu a fost închisă, au putut să revină și să continue să activeze în organele de poliție, inclusiv cu avansare în post și grad. De asemenea, condamnările nu au vizat ofițeri de poliție de rang superior sau oficiali de stat, care au fost responsabili de luarea deciziilor operaționale relevante, la acea dată. Asemenea carențe au provocat un sentiment profund de nedreptate în rândul victimelor terorii și abuzurilor polițienești. Odată cu trecerea timpului, multe dintre victime au pierdut speranța de a obține justiție în Moldova. Unii au căutat dreptate la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), iar alții au decis să părăsească definitiv Republica Moldova.

Pentru a-și îndeplini eficient misiunea de efectuare a controalelor inopinate ale centrelor de detenție, [Consiliului pentru Prevenirea Torturii](#), în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, trebuie să-i fie consolidată independența și capacitățile, asigurându-i o logistică adecvată, secretariat și autonomie financiară.

În contextul celor expuse, venim cu acest apel pentru a arăta cum se schimbă viața umană, prețul pe care îl plătesc oamenii, restabilindu-și drepturile sale. Aderarea la Campania internațională – 26 iunie, reprezintă un act de solidaritate cu supraviețuitorii torturii și un mesaj clar de toleranță zero față de tortură. Este incontestabil că tortura și tratamentele inumane provoacă daune incomensurabile nu numai victimei, ci și celor din jur – familie, prieteni, societate. În cele din urmă, tortura afectează grav orice comunitate și societate, știrbind grav și din imaginea, legitimitatea puterii de stat și credibilitatea instituțiilor de stat.

Având în vedere cele sus-menționate, organizațiile semnatare solicită:

1. Executarea în mod eficient a tuturor măsurilor privind combaterea torturii, tratamentelor inumane sau degradante din [Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului 2018–2022](#);
2. Îndeplinirea tuturor recomandărilor și angajamentelor internaționale asumate pentru a preveni tortura și a susține victimele torturii;
3. Consolidarea independenței și a capacităților procurorilor responsabili de investigarea cauzelor de tortură, tratamentelor inumane sau degradante;
4. Asigurarea instruirii actorilor din domeniul justiției penale în domeniul prevenirii torturii și a relelor tratamente;
5. Fortificarea capacităților de documentare a cauzelor de tortură, tratamente inumane sau degradante și investigarea eficientă a acestora;
6. Asigurarea dreptului la reabilitarea comprehensivă a tuturor victimelor supuse torturii, tratamentelor inumane sau degradante;
7. Transferarea serviciului medical din centrele de detenție din subordinea Ministerului Afacerilor Interne (MAI) în subordinea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova;
8. Transferarea serviciului medical din Administrația Națională a Penitenciarelor din subordinea Ministerului Justiției, în subordinea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova;
9. Transferarea controlului asupra izolatoarelor de detenție provizorie din subordinea MAI, în subordinea Ministerului Justiției;
10. Urgentarea construirii unui nou penitenciar în municipiul Chișinău, pentru a evita condițiile inumane și supraaglomerarea Penitenciarului nr. 13;
11. Consolidarea independenței și capacităților Consiliului pentru Prevenirea Torturii, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii;
12. Implementarea recomandărilor [studiului CoE "Subcultura](#)

[Criminală în Penitenciarele din Republica Moldova](#)” și deciziilor conexe ale [Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității](#);

13. Implementarea recomandărilor [Comitetului ONU împotriva Torturii formulate din anul 2017](#), pentru a institui proceduri clare de comportament a poliției în situații similare, pentru asigurarea unui nivel de asistență medicală în sistemul penitenciar conform cu standardele minime a CPT.
14. În mod prioritar, solicităm Guvernului și Președinției Republicii Moldova, alături de alte State-părți la Convenția ONU Împotriva Torturii, **să contribuie la [Fondul Voluntar al ONU pentru victimele torturii](#)** (UNVFVT). În peste 35 ani de activitate asiduă și foarte necesară pentru supraviețuitori, UNVFVT este deseori unica speranță pentru centrele de reabilitare din lumea întreagă (inclusiv RCTV „Memoria” din Republica Moldova), care documentează consecințele torturii pentru acces la justiție, oferă servicii și sprijin victimelor și familiilor lor.

Doar prin sprijinul direct acordat victimelor torturii, tratamentelor inumane și altor forme de violență, putem dovedi determinarea fără echivoc și un angajament clar de a lupta împotriva acestor fenomene și a impunității!

Organizațiile semnatare:

1. [RCTV Memoria](#)
2. [Amnesty International Moldova](#)
3. [Asociația Promo-LEX](#)
4. [Centrul de Resurse Juridice din Moldova \(CRJM\)](#)
5. [Human Rights Embassy](#)
6. [Asociația Obștească "Inițiativa Pozitivă"](#)
7. [Institutul pentru Drepturile Omului \(IDOM\)](#)

Lista organizațiilor semnatare este deschisă.

[1] A se vedea studiul „Subcultura Criminală în Penitenciarele din Republica Moldova” realizat de Consiliul Europei, martie 2018: <https://rm.coe.int/criminal-subculture-md-en-/1680796111>

² A se vedea:

- Decizie nr. 239/20 din 31 decembrie 2020: http://egalitate.md/wpcontent/uploads/2016/04/Decizie_constatare_239_2020_semnare.pdf
- Decizie nr. 293/20 din 23 martie 2021: http://egalitate.md/wpcontent/uploads/2016/04/Decizie_constatare_293_2020.pdf

[2] A se vedea comunicatul Asociației Promo-LEX – <https://promolex.md/20523-marea-britanie-refuza-extradareaceta-tenilor-republicii-moldova-din-cauza-conditiilor-de-detentie-proaste-si-violentei-intre-detinuti/?lang=ro>

Curtea Supremă de Justiție a aplicat direct prevederile CEDO și a dispus încasarea

din bugetul de stat a sumei de 72.000 lei în beneficiul unui bărbat privat ilegal de libertate în penitenciar

Sursa foto: zdg.md

La data de 16 iunie 2020, Curtea Supremă de Justiție a emis o Decizie, prin care se constată încălcarea dreptului la libertate, pentru o perioadă de 36 de zile, în adresa reclamantului Vladimir Karatun, reprezentat de avocata Asociației Promo-LEX, cu acordarea integrală a despăgubirilor materiale și morale.

Reclamantul urma să fie eliberat din detenție la data de 9 august 2019. Însă, din motiv că Încheierea Judecătorei Chișinău (sediul Ciocana) nu a fost transmisă imediat spre executare instituției penitenciare, Vladimir Karatun a fost eliberat din detenție, abia la data de 18 septembrie 2019.

În aceste condiții, magistrații au constatat că deținerea reclamantului în perioada 9 august – 18 septembrie 2019, a fost una arbitrară și nejustificată, contrară prevederilor art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Reclamantul a susținut că a fost deținut peste termen și are dreptul la repararea prejudiciului moral cauzat prin detenție ilegală și apreciază acest prejudiciu la suma de 72.000 lei (câte două mii lei pentru fiecare zi de detenție ilegală).

Prin hotărârea din 31 octombrie 2020, Judecătorei Chișinău (sediul Centru), s-a admis parțial acțiunea. S-a constatat încălcarea dreptului reclamantului, prevăzut de art. 5 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), ca rezultat al întârzierii de eliberare a acestuia din detenție timp de 36 de zile. Prin urmare, instanța a dispus încasarea, în beneficiul reclamantului, a sumei de 15.200 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În noiembrie 2020, atât reclamantul, cât și Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP) au declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe. Acestea însă au fost respinse de Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 11 martie 2021, fiind menținută hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 31 octombrie 2020.

În aprilie 2021, reclamantul, dar și ANP au declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 martie 2021. În motivarea recursului, Administrația Națională a Penitenciarelor a invocat ilegalitatea deciziei instanței de apel și a indicat că, reclamantul nu are dreptul să solicite despăgubiri pecuniare prin prisma prevederilor Legii nr. 1545

din 25 februarie 1998.

Pe de altă parte, Vladimir Karatun a exprimat dezacordul cu soluția instanțelor de judecată și a remarcat că suma despăgubirii de 72 000 lei reprezintă o recompensă justă și echitabilă pentru suferințele cauzate acestuia și membrilor familiei sale. Astfel, instanța de judecată, la determinarea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral suferit de el, urma să țină cont de hotărârile CtEDO în care, pentru violarea art. 5 din Convenție, Curtea a acordat compensații de aproximativ 2 000 lei pentru fiecare zi de detenție ilegală.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 iunie 2021, a fost respins recursul ANP, a fost modificată decizia Curții de Apel Chișinău din 11 martie 2021, dar și hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 31 octombrie 2020. Totodată, s-a dispus repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată, prin încasarea de la bugetul de stat, în beneficiul lui Vladimir Karatun, a sumei de 72.000 lei, considerată de magistrați drept una echitabilă.

Potrivit avocatei Asociației Promo-LEX, Donica (Gamurari) Victoria: " În actele de dispoziție a instanțelor, observăm că s-a constatat încălcarea în privință reclamantului a prevederilor art. 5 paragraful 1 din Convenție în rezultatul privării ilegale de libertate pe un termen de 36 zile, cu aplicarea directă a Convenției. Este îmbucurător că Curtea Supremă de Justiție a ținut cont, la stabilirea cuantumului despăgubirii, de mărimea satisfacției echitabile acordate de către CtEDO în situații similare pentru încălcarea art. 5 din Convenție."

Detalii despre o cauză similară găsiți [aici](#)

CtEDO a obligat Republica Moldova să achite 9000 de euro unei victime, maltratate și umilite de gardieni într-un penitenciar din Briceni

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a pronunțat decizia în cauza Baban v. Moldova, Nr. 83718/17. Cauza se referă la aplicarea tratamentului inuman și degradant în detenție și acordarea în consecință, a prejudiciilor morale și materiale în quantum redus, fără a ține cont de suferințele morale și fizice cauzate reclamantului și de practica CtEDO de acordare a compensațiilor morale în cazuri similare.

Decizia Curții Europene

Potrivit [Deciziei](#), Curtea a primit declarații de soluționare amiabilă, semnate de părți, în temeiul cărora reclamantul a fost de acord să renunțe la orice alte cereri împotriva Republicii Moldova cu privire la faptele care au dat naștere acestei cereri, sub rezerva angajamentului guvernului de a-i plăti suma de 9000 Euro.

Circumstanțele de fapt care au dus la pronunțarea Deciziei

Reclamantul, în cauza Baban a fost deținut în Penitenciarul Nr.2 din Lipcani, unde a fost maltratată și umilită de către gardieni în repetate rânduri. I-a fost refuzată asistența medicală, dar și solicitarea de asigurare a alimentației

speciale, conform legislației naționale, reieșind din problemele medicale pe care acesta le are. Reclamantul suferea de afecțiuni ale sistemului digestiv. Ca răspuns la toate solicitările sale, acestuia i-au fost aplicate multiple lovituri cu pumnii și picioarele, de către gardieni.

Deși a expediat o plângere în adresa Procuraturii r. Briceni, în legătură cu faptele de maltratare, timp de doi ani de zile Procuratura a refuzat pornirea unei cauze penale. O cauză penală a fost pornită totuși, iar instrumentarea dosarului a durat alți doi ani.

Au urmat mai mulți ani în care reclamantul a luptat pentru drepturile sale în instanțele de judecată. Prin sentința Judecătoriei Militare din iunie 2015, gardienii care l-au maltratat au fost achitați. Ulterior prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, aceștia au fost recunoscuți vinovați și condamnați, dar eliberați de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție. În iunie 2016 cauza a fost transmisă spre rejudecare, de către instanța ierarhic superioară, iar o decizie de condamnare a fost emisă ulterior. În calitate de prejudiciu moral, reclamantului i-a fost acordată suma de 14.000 lei, iar instanța nu a motivat în vreun fel soluția.

Potrivit avocatului Promo-LEX, Director al Programului Drepturile Omului, Vadim Vieru: „având în vedere jurisprudența CtEDO în cauzele moldovenești, se observă tendința instanțelor naționale de a acorda sume reduse în calitate de prejudiciu moral de până la 10 ori mai puțin decât a decis CtEDO în cauze similare. În aceste circumstanțe, reclamanții continuă să aibă statut de victimă a violării articolului trei din Convenție”

Practica judiciară a instanțelor naționale vs. Jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului

În alte cazuri similare, instanțele naționale au acordat sume reduse în calitate de prejudiciu moral, făcând referire doar

“la practica constantă” fără a ține cont de criteriile și circumstanțele specifice ale fiecărui caz și jurisprudența CtEDO pe cauze similare.

Spre exemplu, în cauza Ciorap nr.2, Curtea Supremă a oferit reclamantului echivalentul a 600 Euro în calitate de prejudiciu moral, comparativ cu 4.000 Euro acordate de CtEDO. În cauza Gavriliță ambii reclamânți au primit cca. 900 Euro din partea instanței naționale, comparativ cu 9.000 EUR și 10.000 EUR acordate de Curtea Europeană. La fel și în cauzele Morgoci și Grecu, 958 Euro și 3.200 Euro în calitate de prejudiciu moral oferite de CSJ, comparativ cu 11.000 Euro și respectiv 11.800 Euro acordate de Înalta Curte de la Strasbourg.

Asociația Promo-LEX recomandă instanțelor naționale și în special, Curții Supreme de Justiție să țină cont în procesul de apreciere a cuantumului prejudiciului moral de jurisprudența CtEDO în cauze similare și [Recomandarea nr. 6 Privind satisfacția echitabilă](#) elaborată de Curtea Supremă de Justiție.

Pentru mai multe informații, contactați:
Vadim Vieru, Director de Program, Avocat, Asociația Promo-LEX
GSM: +37368017507;
E-mail: vadim.vieru@promolex.md

Constituirea secțiilor de votare peste hotare dar și alte probleme ale procesului electoral pot pune în pericol integritatea scrutinului anticipat din 11 iulie 2021

Utilizarea resurselor administrative, implicarea cultelor religioase în campania electorală, cheltuieli financiare nedeclarate, precum și acțiuni de intimidare/aplicare a violenței față de concurenți. Acestea sunt principalele constatări ale Misiunii de Observare Promo-LEX, reflectate în Raportul nr. 4 de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.

Pe lângă constatările făcute în baza monitorizării activităților electorale desfășurate de cei 23 de concurenți înscriși în cursa electorală, MO Promo-LEX atrage atenția autorităților competente – Comisia Electorală Centrală, Guvernul Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene asupra necesității de a identifica de urgență soluții pentru a asigura buna desfășurare a scrutinului, atât în țară cât și peste hotare.

Realizări și lacune în activitatea organelor electorale

În perioada supusă observării, CEC a înregistrat ultimii șase concurenți. Astfel, pentru scrutinul parlamentar anticipat din 11 iulie 2021 sunt înregistrați 23 de concurenți, dintre care: două blocuri electorale, 20 de partide și alte organizații social-politice și un candidat independent. În acest fel, constatăm un caracter competitiv al alegerilor.

În contextul dificultăților semnalate de organele de drept, CEC și-a revizuit decizia anterioară de a deschide 44 secții de votare pentru alegătorii din regiunea transnistreană, fiind excluse cele 3 secții de votare create pe teritoriul necontrolat sau parțial aflat sub controlul autorităților constituționale.

Cu referință la deschiderea secțiilor de votare peste hotare, evidențiem că acest proces a fost unul contestat, fiind examinat și soluționat în termen de 11 zile (întârzierea în acest caz pare a fi justificată, dat fiind numărul mare de

participanți în proces, numărul mare al cererilor de recuzare formulate de părți, de ridicarea excepției de neconstituționalitate dar și de complexitatea subiectului examinat.

Totuși, la 17 iunie 2021 Curtea de Apel Chișinău a anulat parțial Hotărârile CEC din 5 iunie și 8 iunie 2021 prin care a decis crearea a 139 SV și respectiv 146 SV. De menționat că, în motivarea deciziei sale Curtea de Apel Chișinău a reținut mai multe argumente, implicit faptul că, CEC și MAEIE aveau obligația de a coopera efectiv și eficient, de a identifica informația impusă de legiuitor pentru a fixa cu o precizie maximală numărul necesar de secții de votare în străinătate (în baza criteriilor legale stabilite în art. 30 și art. 31 Codul electoral), contribuind astfel la crearea posibilității reale și nu iluzorii pentru alegătorii din afara țării în exercitarea dreptului de a vota.

Ulterior, urmare a recursului CEC depus la Curtea Supremă de Justiție, a fost menținută hotărârea Curții de Apel Chișinău. În consecință, la 23 iunie 2021 CEC s-a întrunit din nou și a decis crearea a 150 SV peste hotare. Remarcăm în acest context faptul că, termenul limită pentru crearea secțiilor de votare a fost 5 iunie 2021 și respectiv urmează a fi depuse eforturi intense de către CEC și MAEIE pentru a asigura buna organizare și desfășurare a alegerilor peste hotare.

MO Promo-LEX a mai constatat o majorare a numărului de observatori acreditați (+160), comparativ cu aceeași etapă la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020. Numărul total fiind de 1 201, dintre care 1 019 sunt observatori naționali și 182 observatori și experți internaționali.

Alte câteva aspecte problematice observate în activitatea birourilor electorale țin de respectarea parțială de către BESV a programului de muncă (din 356 de vizite întreprinse la birouri, în timpul a 104 vizite (29%) sediile acestora erau închise), lipsa accesului pentru persoanele cu dizabilități

locomotorii în sediile BESV (din 233 birouri evaluate, doar 98 (42%) sunt accesibile), precum și existența unui dezechilibru de gen în componența BESV, unde 84% sunt femei.

Încălțări îngrijorătoare atestate în activitatea concurenților electorali

Urmare a înaintării în campania electorală, se atestă practic dublarea numărului de activități electorale observate (1 111 activități), comparativ cu perioada precedentă de monitorizare. În același timp, atenționăm asupra lipsei activităților de campanie cu prezența candidaților în regiunea transnistreană. De cealaltă parte, peste hotare concurenții au organizat cel puțin 11 întâlniri electorale cu prezența fizică a candidaților.

Continuă să crească însă și numărul încălcărilor raportate de către observatorii Promo-LEX. Astfel, în perioada de referință, au fost raportate cel puțin 61 de cazuri ce pot fi calificate drept utilizare a resurselor administrative în scop de promovare electorală, de către: BECS – 28 cazuri, PDM și BERU- câte 9 cazuri, PPPDA – 5 cazuri, PAS – 4 cazuri, PPȘ – 3 cazuri, PDCM – 2 cazuri și AUR – un caz.

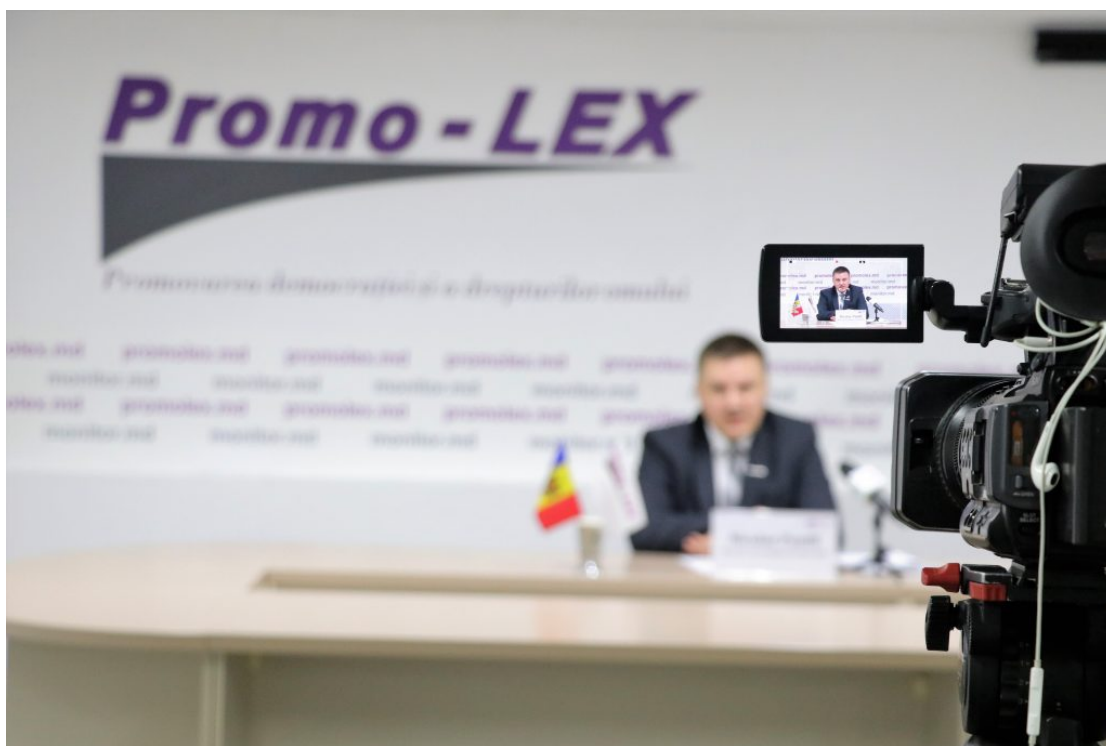
Observatorii Promo-LEX au mai raportat de asemenea și un caz ce poate fi calificat drept oferire de cadouri cu impact electoral, în care a fost vizat candidatul PPPDA. La fel, au fost raportate cinci cazuri (trei – PAS și câte un caz – BECS și AUR) în care au fost utilizate imagini/simboluri de stat ale Republicii Moldova sau ale altor state.

Atragem atenția și asupra a cel puțin șase cazuri de activități de campanie în care sunt vizate cultele religioase. Dintre acestea, în patru cazuri este vizat BECS, și câte un caz – AUR și PAS.

Cu regret, campania electorală continuă să fie marcată de intimidare și utilizare a violenței, fiind identificate cel puțin 7 cazuri de acest fel. În 5 cazuri este vizat AUR,

dintre care în 3 situații aceștia au fost agresați, iar două cazuri AUR este responsabil de acțiunile de intimidare/violență. În câte un caz sunt vizati în calitate de părți intimidare BECS și PACE.

**Concurenții
electorali
continuă
să nu
raporteze
cheltuielile
reale
suportate**

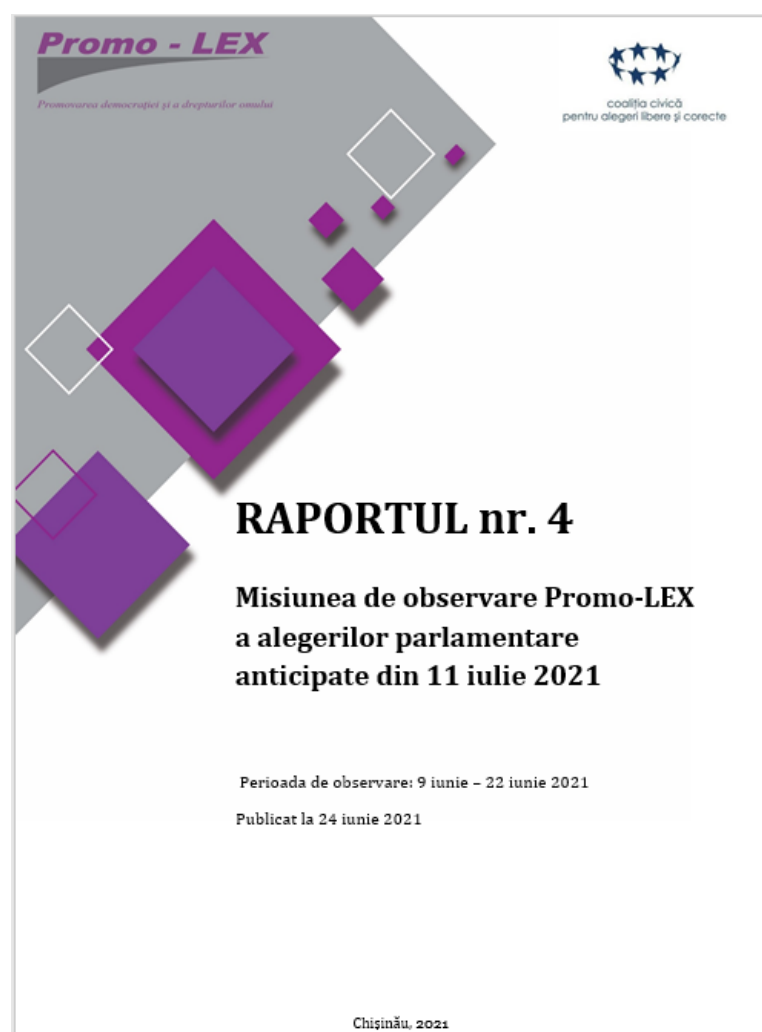

De la începutul campaniei electorale și până la 18 iunie 2021, 15 concurenți electorali (PACE, PPCC, BERU, PPȘ, PAS, BECS, PDM, PPPDA, PUN, PDA, AUR, PDCM, PLD, PPP0, PVE) au declarat venituri totale în sumă de 19 140 890 de lei. Pe de altă parte, suma cheltuielilor declarate este de 16 890 374 de lei. Cele mai multe cheltuieli au fost raportate pentru publicitate electorală – 54% și pentru materialele promoționale – 30%.

În același timp, Promo-LEX a estimat pentru aceeași perioadă cheltuieli neraportate de cel puțin 4 114 217 lei, după cum urmează: BECS – 1 332 446 lei, PAS – 542 992 lei, PPPDA – 494 816 lei, AUR – 381 102 lei, PPȘ – 341 683 lei, PPCC – 327 365 lei, PDM- 310 654 lei, PACE – 199 425 lei, BERU – 98 106 lei, PUN – 56 771 lei, PDCM -16 345 lei, PDA – 7 960 lei, PPN – 2 333 lei, PVE – 1 000 lei, PPM – 600 lei, PLD – 600 lei. Cele mai multe cheltuieli neraportate au fost estimate pentru materiale promoționale (52%), cheltuielile pentru

delegare/detașare persoane (21%) și publicitate stradală și mobilă (12%).

Cu referire la acest aspect, menționăm însă că, concurenții electorali în privința cărora au fost estimate cheltuieli care diferă de informația prezentată la CEC (cheltuieli estimate de Promo-LEX drept neraportate) urmează să raporteze cheltuielile totale suportate în campania electorală în rapoartele viitoare sau, eventual, în raportul final care va fi depus la autoritatea electorală până la 9 iulie 2021 (2 zile înainte de ziua alegerilor).

Alte activități de organizare în contextul scrutinului parlamentar anticipat

În perioada de referință, Guvernul a aprobat două hotărâri relevante scrutinului dat. Prima asigură o accesibilitate mai mare la vot pentru alegători prin obligarea Agenției Servicii Publice de a elibera buletinele de identitate solicitate pe parcursul ultimei luni dinaintea alegerilor nu mai târziu de

două zile până la data scrutinului, indiferent de termenul de prestare solicitat.

În cazul celei de-a doua Hotărâri (Hotărârea nr. 93) a fost aprobată majorarea alocațiilor fondului de rezervă al Guvernului cu peste 25 mln lei. Decizia însă nu garantează că resursele alocate vor fi utilizate pentru finanțarea alegerilor. În context, MO Promo-LEX își reiterează convingerea că Guvernul trebuie să adopte în mod urgent hotărârea cu privire la suplimentarea suportului financiar pentru organizarea scrutinului.

Cu regret, constatăm în continuare curențe și în realizarea de către APL a atribuțiilor ce țin de asigurarea unui proces electoral transparent și corect, chiar dacă comparativ cu perioada precedentă de vizite, atestăm o ușoară îmbunătățire a indicatorilor respectivi.

Totodată, MO Promo-LEX califică drept abuz decizia Primăriei mun. Orhei din 21 iunie 2021 de a interzice desfășurarea întrunirilor cu alegătorii prin intermediul montării/instalării construcțiilor temporare (corturi etc).

Campanie electorală cu mesaje de ură și discriminare

În baza informațiilor raportate de către monitori, în perioada 8 – 21 iunie 2021, au fost identificate cel puțin 30 de cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare în spațiul public, în mass-media și în mediul online din Republica Moldova. Astfel, patru concurenți electorali au utilizat forme intolerante de exprimare: Igor Dodon – 2 cazuri (BECS), Vladimir Voronin – 2 cazuri (BECS) și Dorin Chirtoacă – 1 caz (AUR).

Din cele 30 de cazuri de mesaje intolerante înregistrate de Promo-LEX, în 12 cazuri au fost vizati 6 concurenți electorali: (Igor Dodon (BECS) – 4 cazuri, Vladimir Voronin (BECS) – 4 cazuri; Igor Grosu (PAS), Marina Tauber (PPȘ), Marc Tkaciuk (PPCC) și Vlad Bilețchi (AUR) – câte un caz. Alte două

cazuri au afectat susținătorii PAS și BECS. Iar 12 cazuri au vizat persoanele LGBTI, femeile, migranții, romii și alte grupuri sociale.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

Misiunea de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Consiliului European prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create în străinătate”, precum și al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău prin proiectul „Suport pentru informarea cetățenilor și observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create alegătorii din regiunea Transnistreană”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Pentru informații, contactați: Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX; GSM: 069 26 96 84;
E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

Marea Britanie refuză

extrădarea cetățenilor Republicii Moldova din cauza condițiilor de detenție proaste și a violenței între deținuți

Biroul de Avocați din Londra, Bindmans LLP a acționat pentru Andrian Tabuncic, unul dintre recurenți, în cadrul procedurilor în fața Înaltei Curți în cauza [Tabuncic & Coev / Moldova \[2021\] EWHC 1269 \(Admin\)](#). Extrădarea dlui Tabuncic a fost solicitată de Moldova și a fost contestată cu succes de Bindmans pe motiv că a constituit o încălcare a drepturilor sale de a nu suferi tratamente sau pedepse inumane sau degradante în temeiul articolului 3 din Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO).

Curtea divizională, formată din LJ Stuart-Smith și domnul judecător Holgate, a admis apelul, și a constatat că ordinele de extrădare trebuie anulate.

Probleme de drept:

Problemele luate în considerare de Curtea Divizionară în acest caz au fost:

- dacă există motive substanțiale pentru a crede că există un risc real de încălcare a drepturilor apelanților în temeiul articolului 3 din Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO) din cauza condițiilor materiale ale închisorii și, în special, a violenței între prizonieri;
- dacă și în ce măsură s-ar putea baza asigurările date de Moldova.

Raționament

Avocații din Londra au indicat și instanța britanică a constatat în baza probelor administrate că sistemul penitenciar moldovenesc este condus de o puternică subcultură criminală, care este tolerată de autoritățile penitenciare. Curtea divizionară a acceptat probele Comitetului european pentru prevenirea torturii (CPT) conform cărora această problemă rămâne la fel de „acută ca oricând” și a condus la faptul că deținuții au fost supuși la extorcare, violență și perioade prelungite de izolare arbitrară. Acesta a constatat că problemele violenței între prizonieri erau „endemice”. Moldova a oferit asigurări că, dacă ar fi extrădat, dl Tabuncic va fi reținut în celulele conforme cu articolul 3 și va fi protejat de violența altor deținuți. Pe baza celor de mai sus și pe baza dovezilor obținute cu privire la încălcările „substanțiale” ale asigurărilor acordate primului individ extrădat din Marea Britanie în Moldova, Curtea Divizionară a constatat că asigurările date în legătură cu domnul Tabuncic nu pot fi acceptate pentru că Republica

Moldova nu le respectă.

Concluzie

În [hotărârea sa](#), dată la 14 mai, Curtea Divizionară a concluzionat că:

„Sistemul de extrădare aplicat de instanțele din această jurisdicție se bazează pe încredere și respect reciproc. Eșecul pârâtului (în cazul dat, al Guvernului Republicii Moldova) de a furniza orice informații admisibile ca răspuns la aspectele ridicate de recurenți este o chestiune de reală îngrijorare. Afirmările făcute de Pârât (Republica Moldova) în cazurile viitoare vor trebui examinate foarte atent”.

Asociații Bindmans LLP, Jessica Skinns, care l-a reprezentat pe Dl Tabuncic:

„Această hotărâre arată clar că există probleme foarte reale cu privire la condițiile de detenție din Republica Moldova și, în special, la cele care decurg din violența dintre prizonieri. Această hotărâre poate avea un impact mai larg asupra altor cazuri de extrădare a Republicii Moldova. Este probabil ca Moldova să fie obligată să ofere asigurări actualizate în continuare în aceste cazuri, care, fără îndoială, vor fi examinate de instanțele inferioare cu „o atenție deosebită”. Rămâne de văzut dacă astfel de decizii și critici judiciare din partea Regatului Unit au vreun impact material asupra condițiilor îngrozitoare pentru deținuții din Moldova.”

Problema subculturii și violenței penitenciare este una tot mai îngrijorătoare în Republica Moldova. Asociația Promo-LEX a asistat și asistă deținuți, victime ale violenței între deținuți și subculturii penitenciare. Anterior, Curtea Europeană a pronunțat hotărârea în cauza [I.E. v. Republica Moldova, Plîngerea no. 45422/13](#). Avocații Promo-LEX sunt în proces de documentare a altor cauze grave legate de subcultura penitenciară și violența între deținuți.

Andrian Tabuncic a fost reprezentat de Jessica Skinns, asociată în echipa de criminalitate și extrădare la Bindmans LLP. Ea a asistat avocații Ben Keith și David Josse QC din 5 St Andrews Hill, expertul independent George Tugushi, dar și expertul Vadim Vieru de la Promo-LEX.

Hotărârea poate fi accesată [aici](#)

Pentru mai multe informații, contactați:

Vadim Vieru, Director de Program, Avocat, Asociația Promo-LEX

GSM: +37368017507;

E-mail: vadim.vieru@promolex.md

**Comitetul de Miniștri al
Consiliului Europei va
continua supravegherea
executării hotărârii CtEDO
privind asistența medicală și
condițiile precare de
detenție**

La ședința din 9 iunie 2021, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a verificat măsurile pe care le-a întreprins Republica Moldova în vederea executării hotărârilor din grupul de cauze I.D. v. Moldova (10 hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) care se referă în principal la condițiile de detenție precare și lipsa accesului la asistență medicală adecvată în timpul detenției). Comitetul a formulat recomandări obligatorii pentru Guvernul Republicii Moldova, pe care acesta urmează să le execute.

Anterior, Asociația Promo-LEX (inclusiv în parteneriat cu EPLN – European Prison Litigation Network) a expediat comunicări cu privire la executarea măsurilor generale în acest grup de cauze. Comunicările au fost expediate la 20 mai 2019 (a se vedea [DH-DD \(2019\) 635](#)), 20 aprilie 2020 (a se vedea [DH-DD \(2020\) 384](#)), 28 aprilie 2021 (a se vedea [DH-DD\(2021\)481](#)). În aceste comunicări au fost descrise problemele actuale în domeniul asigurării condițiilor de detenție în conformitate cu standardele CoE și ONU, calitatea asistenței medicale (inclusiv în contextul pandemiei de COVID-19),

supraaglomerarea sistemului penitenciar și întârzierea semnificativă în construcția unui penitenciar.

În comunicarea sa, Promo-LEX s-a arătat îngrijorată și de punerea în aplicare a noului remediu preventiv și compensator pentru a contesta condițiile precare de detenție (inclusiv ineficiența remediei preventive, durata excesivă a examinării plângerilor deținuților în instanța de judecată și sume financiare insuficiente oferite în calitate de compensații), inclusiv consecințele suspendării temporare a mecanismului preventiv și compensatoriu de către autorități.

Comitetul de Miniștri a luat în considerare informația și recomandările prezentate în comunicarea Asociației Promo-LEX. Comitetul și-a manifestat îngrijorarea cu privire la modul de aplicare a mecanismului preventiv și compensator de către instanțele de judecată (în special, cu privire la termenele de examinare a cauzelor în instanța de judecată), dar și a indicat că suma actuală stabilită de legislație în calitate de compensație financiară pentru o zi de detenție în condiții proaste (aprox. 2.55 EUR) este prea mică. Comitetul, de asemenea, s-a arătat îngrijorat de rata înaltă de încarcerare și întârzierea construcției noului penitenciar.

Cu privire la asistența medicală, Comitetul a apreciat cu interes măsurile întreprinse de Guvern în contextul prevenirii COVID 19 în sistemul penitenciar, și a încurajat ca aceste eforturi să continue. Cu toate acestea, Comitetul a solicitat Guvernului să asigure standardele CPT cu privire la asigurarea asistenței medicale în sistemul penitenciar.

Potrivit Directorului de Program al Asociației Promo-LEX, Vadim Vieru, Comitetul de Miniștri a subliniat:

- „importanța asigurării faptului că aplicarea practică a remediilor interne este conformă cu cerințele convenției, inclusiv în ceea ce privește durata examinării plângerilor deținuților și cuantumul

compensației bănești acordate și a invitat autoritățile să furnizeze informații cu privire la cererile de remediere preventivă și date statistice actualizate cu privire la aplicarea remediului compensatoriu;

- a reiterat apelul adresat autorităților de a informa în timp util Comitetul Miniștrilor cu privire la toate evoluțiile procesului de reformă a sistemului de reducere a pedepselor și de a coopera îndeaproape cu secretariatul în acest sens;
- a luat act cu îngrijorare că, în ciuda unei anumite scăderi a populației penitenciarelor din 2018, supraaglomerarea penitenciarelor rămâne o provocare majoră și a îndemnat ferm autoritățile să adopte, cu titlu prioritar, o strategie cuprinzătoare de combatere a supraaglomerării penitenciarelor, în special prin ajustarea pedepselor la închisoare, promovarea utilizării alternativelor la închisoare și reducerea utilizării arestului preventiv; în acest proces, a încurajat autoritățile să profite din plin de asistența tehnică disponibilă în cadrul Planului de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2021 – 2024;
- a observat, cu îngrijorare, că condițiile materiale de detenție în unele închisori, inclusiv în Penitenciarul nr. 13, au rămas nesatisfăcătoare și a încurajat autoritățile să își mențină eforturile pentru a realiza progrese suplimentare în acest domeniu, executând toate măsurile necesare până când situația va fi complet rezolvată; a reamintit că combaterea supraaglomerării și îmbunătățirea condițiilor materiale de detenție sunt vitale;
- a regretat profund faptul că nu s-au înregistrat progrese în ceea ce privește construcția noului penitenciar din Chișinău, care este văzută ca o soluție pentru rezolvarea problemei supraaglomerării și a condițiilor materiale proaste de detenție din penitenciarul nr. 13, cu costurile de construcție

parțial acoperite de împrumutul de la Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și parțial din bugetul de stat; a invitat autoritățile să furnizeze, până la 31 decembrie 2021, informații cu privire la măsurile luate pentru a depăși dificultățile actuale în implementarea proiectului și să furnizeze un calendar al construcției noului penitenciar, precum și să solicite autorităților să aloce resursele necesare pentru finalizarea acestui proiect fără întârzieri suplimentare.”

Prin Decizia Comitetului de Miniștri din 9 iunie 2021 ([CM/Del/Dec\(2021\)1406/H46-19](#)) a fost decis de a continua supervizarea executării măsurilor generale formulate în grupul de cauze H46-21 I.D. v. Republica Moldova (Plângerea Nr. 47203/06). Astfel, Comitetul a invitat autoritățile să furnizeze, până la 31 martie 2022, informații și cu privire la următoarele aspecte:

- aplicarea în practică a remediului preventiv și compensatoriu;
- informație cu privire la măsurile alternative aplicate pentru ameliorarea condițiilor precare de detenție;
- măsuri luate pentru îmbunătățirea în continuare a asistenței medicale în instituțiile de detenție;
- practica organului de urmărire penală și a instanțelor de judecată de examinare a cererilor deținuților cu privire la acordarea întrevederilor cu membrii de familie.

Următoarea evaluare a măsurilor întreprinse de Guvernul RM în grupul cauzelor I.D. v. Moldova, va fi reluată la una din sesiunile Comitetului de Miniștri planificate pe anul 2022.

Pentru mai multe informații, contactați:

Vadim Vieru, Director de Program, Avocat, Asociația Promo-LEX

GSM: +37368017507;

E-mail: vadim.vieru@promolex.md

Legislația Republicii Moldova nu protejează persoanele intern strămutate

În fiecare an la data de 20 iunie, Agenția ONU pentru Refugiați (UNHCR), împreună cu comunitatea internațională, marchează Ziua Mondială a Refugiaților în semn de apreciere a puterii și curajului oamenilor, care au fost forțați să-și părăsească propria țară pentru a scăpa de războaie, conflicte sau persecuție.

Ziua Mondială a Refugiaților este o oportunitate de a manifesta empatie și înțelegere pentru situația lor dificilă, dar și pentru a atrage atenția publicului la milioanele de refugiați, dar și persoane strămutate intern din întreaga lume.

Dacă Republica Moldova a făcut progrese semnificative în domeniul azilului, odată cu aderarea la Convenția privind statutul refugiaților din 1951, și ulterior cu adoptarea unei legislații în domeniul azilului conform standardelor internaționale, la capitolul protecției persoanelor intern strămutate, nu s-a întreprins nimic iar cifrele oficiale cu privire la persoanele intern strămutate lipsesc.

Amintim că, cea mai mare criză umanitară cu care se confruntă Republica Moldova a început în anul 1992. Conform unor

estimări, circa 130 mii de persoane s-au strămutat din raioanele de est, ca urmare a războiului de pe Nistru.

Mediul academic, dar și societatea civilă au relevat existența unui vid juridic și lipsa unor garanții de protecție a persoanelor intern strămutate, precum și necesitatea adoptării unei legi privind persoanele intern strămutate.

Legea nr. 270 din 18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova prevede doar noțiunea de persoane strămutate, care, conform definiției, se referă doar la persoane străine strămutate din țara lor de origine în alte țări, adică refugiați, iar alte acte normative fie au fost abandonate, fie au aplicabilitatea foarte îngustă.

Necesitatea adoptării unui cadru normativ cu privire la persoanele intern strămutate este cu atât mai stringentă cu cât în stânga Nistrului s-a instaurat un regim *de facto*. Administrație secesionistă are unul din cele mai rele caziere în domeniul drepturilor omului din Europa, iar persecuțiile din partea structurilor de forță din stânga Nistrului obligă persoanele să părăsească domiciliul lor.

În acest context, reieșind din Principiile Directoare ale ONU privind strămutarea internă recomandăm autorităților naționale și Biroului Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați din Republica Moldova să întreprindă măsurile necesare în vederea adoptării unei legi speciale cu privire la persoanele intern strămutate în Republica Moldova.

Până în decembrie 2021 Federația Rusă trebuie să vină cu un plan concret pentru executarea Hotărârilor CtEDO în cauzele cu privire la violarea dreptului la educație în regiunea transnistreană

La ședința din 7-9 iunie 2021, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a emis o nouă decizie pe grupul de cauze [Catan și alții v. Federația Rusă \(No. 43370/04\)](#). Grupul de cauze se referă la încălcarea dreptului la educație al

elevilor din școlile cu predare în grafie latină din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

De ce Rusia? Curtea Europeană a constatat că, "în virtutea sprijinului militar, economic și politic continuu oferit de Federația Rusă administrației *de facto* de la Tiraspol, care altfel nu ar putea supraviețui, Rusia își asumă responsabilitatea conform Convenției pentru încălcarea dreptului la educație al reclamanților." Astfel, Rusia este cea care are influența necesară asupra administrației de la Tiraspol și ar trebui să intervină pentru a asigura respectarea drepturilor omului.

Educație în limba maternă. Comitetul de Miniștri a reiterat importanța fundamentală a educației primare și secundare pentru dezvoltarea personală și succesul viitor al fiecărui copil și insistă asupra drepturilor elevilor de a continua procesul educațional în limba maternă, fără obstacole și hărțuire.

Despăgubirile nu au fost achitate. Comitetul de Miniștri a constatat, că victimele, până la momentul de față, nu au beneficiat de nici o formă de despăgubire pentru încălcările suferite, inclusiv plata unei satisfacții echitabile. Prin urmare, Comitetul de Miniștri insistă cu fermitate asupra obligației necondiționate a fiecărui stat pârât, în temeiul articolului 46 § 1 din Convenție , să respecte fiecare hotărâre definitivă în cauzele la care este parte, inclusiv prin plata oricărei satisfacții echitabile acordate de Curte.

Secretariatul CoE va aborda Ministerul de Externe al FR. Din motiv că Federația Rusă nu a pregătit nici un plan de acțiuni care să stabilească măsurile concrete luate sau preconizate de autoritățile ruse pentru punerea în aplicare a hotărârilor, Comitetul de Miniștri a invitat Secretarul General să scrie o scrisoare în adresa ministrului afacerilor externe al Federației Ruse, pentru a sublinia atât importanța fundamentală a dreptului la educație, cât și obligația

necondiționată de a respecta hotărârile Curții, inclusiv de plată a satisfacției echitabile acordate reclamantilor în hotărârile referitoare la această cauză.

Urmează măsuri mai dure. Dacă nu vor fi realizate progrese tangibile în ceea ce privește măsurile de executare pe cauza Catan și alții până la următoarea examinare de către Comitetul de Miniștri (decembrie 2021), Comitetul de Miniștri a decis să ia în considerare toate mijloacele adecvate pentru a asigura executarea Hotărârii pe această cauză. Asociația Promo-LEX a depus mai multe comunicări invitând Comitetul de Miniștri să adopte o decizie cu privire la sesizarea Curții Europene în legătură cu refuzul respectării de către Federația Rusă a forței obligatorii a hotărârilor CtEDO.

Scurt istoric. Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) pe cauza Catan și alții v. Moldova și Rusia a fost emisă [la 19 octombrie 2012](#). Prin aceasta s-a constatat încălcarea dreptului la educație pentru elevii și părinții din școlile cu predare în limba română din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

Tot atunci, Curtea a dispus că Federația Rusă trebuie să achite, în decurs de 3 luni, câte 6000 de euro pentru fiecare reclamant în calitate de prejudicii morale și suma de 50000 de euro în calitate de costuri și cheltuieli de reprezentare.

Amintim că în "dosarul școlilor" cu predare în limba română din regiunea transnistreană se regăsesc alte două cauze: *Bobeico și alții*; *Iovcev și alții*.

Cauza [Bobeico și alții](#) este similară cauzei Catan, fiind constatate aceleași încălcări.

În cauza [Iovcev și alții](#), CtEDO a constatat încălcarea drepturilor reclamantilor ca urmare a presiunilor structurilor de facto ale "rmn" în cadrul unei campanii de hărțuire și intimidare împotriva școlilor cu predare în limba română din regiunea transnistreană a Republicii Moldova în perioada

2013-2014.

Amintim despre faptul ca in stânga Nistrului încă mai exista prevederi ce sancționează utilizarea grafiei latine.

Curtea Europeană a început examinarea cauzei unui jurnalist din regiunea transnistreană acuzat de "extremism"

Sursa foto: www.dw.com

La 20 mai 2021, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a comunicat Guvernelor pârâte cauza [Serghei Ilcenco și Nicolae Ilcenco v. Republica Moldova și Federația Rusă \(nr. 40836/15\)](#)

Cauza se referă la reținerea primului reclamant, care este jurnalist. Acesta a fost acuzat de administrația *de facto* de incitare la extremism. De asemenea, [locuința sa și a fiului său a fost percheziționată ilegal.](#)

Primul reclamant se plânge că detenția sa de patru luni a încălcat articolul 5 din convenție și că condițiile de detenție, inclusiv lipsa asistenței medicale necesare, s-au ridicat la tratament inuman și degradant în sensul articolului 3 din Convenție. De asemenea, el se plânge în temeiul articolului 13 despre absența unui remediu eficient în ceea ce privește plângerile sale în temeiul articolelor 3 și 5 din Convenție. În plus, el se plânge în temeiul articolului 8 din Convenție că nu putea comunica confidențial cu avocatul său. În plus, în temeiul articolului 10, el se plânge că acuzațiile aduse împotriva sa, reținerea sa și îndepărtarea hârtiei și stiloului din celula sa, au fost menite să-l reducă la tăcere ca jurnalist. El se plânge, de asemenea, în temeiul articolului 34 din Convenție, pentru că a fost împiedicat să depună o cerere la Curte în timpul detenției. Ambii reclamânți se plâng în temeiul articolului 8 din convenție cu privire la perchezițiile efectuate în casele lor și confiscarea bunurilor personale.

Din cauza acțiunilor de persecutare în calitate de jurnalist, Reclamantul și fiul acestuia au fost nevoiți să părăsească regiunea transnistreană. În calitate de persoane intern strămutate ca rezultat al acțiunilor de persecutare în regiunea transnistreană, la solicitarea Asociației Promo-LEX și prin asistența Biroului pentru Reintegrare, reclamânții au fost cazați la un Centru de plasament. Ulterior, reclamânții au fost nevoiți să părăsească Republica Moldova din frica de a fi răpiți de reprezentanții administrației separatiste și din cauza lipsei unor [garanții insuficiente](#) oferite lor în

calitate de persoane intern strămutate de către autoritățile constituționale. Mai multe detalii despre caz, pot fi găsite [aici](#).

Anterior, Asociația Promo-LEX [și-a exprimat îngrijorarea](#) în legătură cu regresul în domeniul asigurării libertății presei și de exprimare în regiunea transnistreană. Presă liberă, practic, nu există, iar pluralitatea de opinii este sancționată de administrația secesionistă. Accesul la surse alternative de informații este restricționat de serviciul de securitate.

Potrivit Avocatului Asociației Promo-LEX, Director al Programului Drepturile Omului, Vadim Vieru, "cauza lui Serghei Ilcenco și Nicolae Ilcenco demonstrează că în regiunea transnistreană nu există mass-media liberă. Oricine încearcă să critice administrația, poate fi acuzat de extremism, intimidat, reținut și arestat. Autoritățile constituționale nu au remedii pentru a proteja libertatea de exprimare în regiunea transnistreană. Libertatea de exprimare, ca și alte drepturi, nu reprezintă prioritate în procesul de negocieri politice".

În 2014-2015 (perioada în care a fost reținut și persecutat Serghei Ilcenco și Nicolae Ilcenco) presiunile asupra jurnaliștilor și activiștilor din regiunea transnistreană s-au intensificat. Administrația *de facto* de la Tiraspol, ignorând normele internaționale, sfidează în continuare dreptul la libera exprimare a populației. În ultima perioadă, au fost înregistrate mai multe cazuri de intimidare a activiștilor și protestatorilor la manifestațiile pașnice din regiune.

Curtea a adresat părților întrebări legate de existența sau inexistența violărilor sub aspectele invocate de reclamanti.

Reclamantul este reprezentat la CtEDO de către Avocații Asociației Promo-LEX.

CtEDO a comunicat Guvernelor Republicii Moldova și Federației Ruse prima cauză privind discriminarea pe criteriu de origine etnică în exercitarea dreptului la libera circulație în regiunea transnistreană

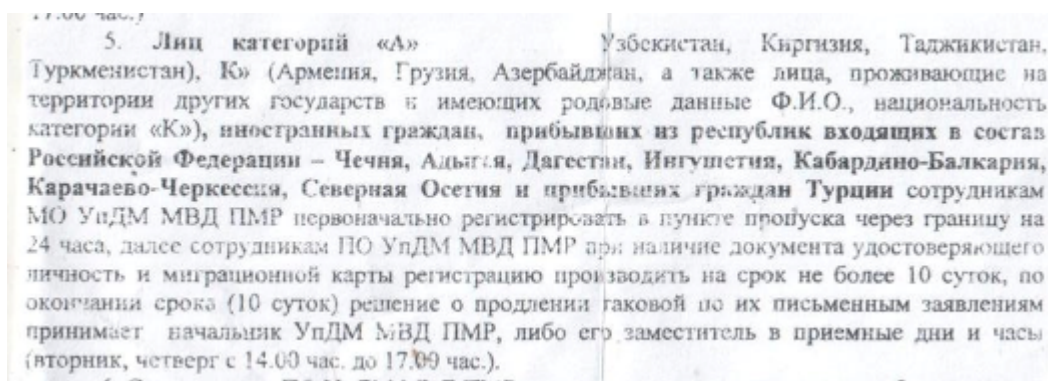
La 7 iunie 2021, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a comunicat Guvernelor pârâte cauza [Vardiasvili v. Rusia și Moldova cauza nr.558/16.](#)

Cauza se referă la limitarea ilegală a dreptului la libera circulație în interiorul Republicii Moldova, fără careva explicații și aplicarea măsurilor de reprimare (detenție în condiții inumane) pentru încălcarea acestor reguli ilegale de circulație stabilite de regimul de la Tiraspol.

În iunie 2015 reclamantul, a fost "expulzat" de structurile de forță de la Tiraspol pentru 6 luni pe motiv că ar fi încălcat regulile de ședere, acesta fiind primul caz de "expulzare" a unui cetățean de la propriul său domiciliu.

Deoarece în Republica Moldova persoanele intern strămutate nu sunt protejate de legislația Republicii Moldova, reclamantul și-a amenajat un cort pe malul drept al râului Nistru, unde s-a aflat până la expirarea perioadei de "expulzare". La 12 decembrie 2015 "serviciul de migrațiune" i-a permis ultimului accesul în regiune, cu condiția respectării regulilor interne de ședere stabilite de regimul de la Tiraspol.

Abia în 2017, a fost posibil de găsit dovada documentară a motivului unui astfel de tratament, și anume existența unui document ținut în secret de regimul de la Tiraspol: "*Ordinul Ministerului de Interne al RMN*" din 14.05.2013, potrivit căruia persoanele a căror drept de ședere este limitat, se împart pe categorii: A, B și C. Cei de etnie caucaziană, sunt plasați în categoria A, iar dreptul de ședere nu poate depăși termenul de 10 zile.

În fața Curții, reclamantul a invocat violarea dreptului său cu privire la libertatea de circulație Art.2P.4; a dreptului cu privire la respectul vieții private Art.8 și proprietate art.1P1; a dreptului la libertate Art.5; a dreptului de a nu fi supus torturii și relelor tratamente garantat de Art.3 și lipsa de remedii efective naționale potrivit articolului 13, pentru a remedia violărilor invocate.

Curtea a adresat părților întrebări legate de existența sau inexistența violărilor sub aspectele invocate de reclamant.

Reclamantul este reprezentat la CtEDO de către Avocații Asociației Promo-LEX.
